

TAMAS FERENC

Magyar kutatók hősi küzdelme a Baradla Békebarlang átjáró felfedezéséért

A Békebarlang felfedezése óta a tanulói ifjúság, a turisták és a nagyközönség köréből is egyre többen érdeklődnek: mi a módja a Békebarlang megtekintésének? Hogyan lehet a barlang újságokban, rádióban és könyvben népszerűsített csodálatos szépségű látnivalóit megtekinteni? Betegek kérdezősködni: hogyan lehetne a Békebarlang gyógyhatású levegőjét, antibiotikumokat termelő baktériumflóráját gyógyításukra felhasználni? A Természetvédelmi Tanács a Békebarlangot védett területté nyilvánította és egyúttal több sürgős munka elvégzését rendelte el. A barlangot a nagyközönség számára csak a teljes idegenforgalmi rendezés után nyitják meg. Múltánylást érdemlő esetekben a Baradla-barlang igazgatósága (Jósvafő, Borsod megye) adhat engedélyt a látogatásra.

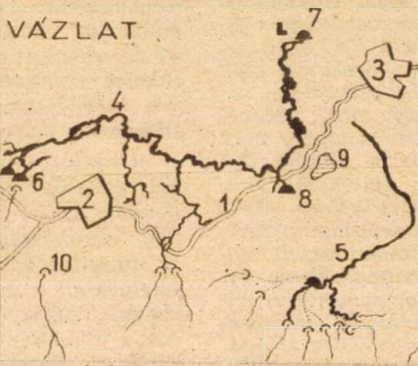
A legfontosabb tennivaló

új bejárat

készítése volt. Azok a szerencsések, akik a Békebarlangban járhattak, joggal panaszkodtak amiatt, hogy még mielőtt a Békebarlang tulajdonképpeni legszebb részeihez, a Főághoz eljutottak volna, először végig kellett menniük a kb. 700 m

hosszú Felfedező-ágon. A Felfedező-ág helyenként igen szűk, szifonok akadályozták benne a mozgást és a barlangi járat minden szifonnál nagyot kanyarodik. Ezenkívül, közel a bejáráshoz, az úgynevezett Disznó-füldőben, 30–40 cm vastag sűrű iszapon kell áthalolni. A nehezebb-

VÁZLAT

1 ORSZÁGÚT.	6 AGGTELEKI BEJÁRAT.
2 AGGTELEK.	7 JÓSVAFŐI BEJÁRAT.
3 JÓSVAFŐ.	8 VÖRÖSTÓI BEJÁRAT.
4 BARADLA-BARLANG.	9 VÖRÖSTÓ.
5 BÉKE-BARLANG.	10 VIZNYELŐ.

ben járható Felfedező-ág kikerülése céljából volt szükség új bejáratra.

Gondos mérlegelés után az új barlangbejárat céljaira legmegfelelőbbnek a Főág felső szakaszán, a Nagytufagáthoz közel lévő hatalmas terem látszott. A Békebarlang legszebb részei ettől a teremtől nem messze, a barlangi patak folyásirányában vannak. Maga a terem igen magas, valószínűleg nagyon megközelíti a felszínt.

A bejárat készítését gondos felmérés előzte meg. A felmérés alapján ki lehetett tűzni azt a pontot, mely a felszínen a kérdéses terem felett helyezkedik el. A felmérés a kanyargós Felfedező-ágon keresztül, nehéz munkakörülmények között és nem is teljesen megfelelő felszereléssel történt; mielőtt tehát az új bejárat létesítését elkezdték volna, más módszerrel is meg kellett győződni arról, hogy a felmérés eredménye valóban megbízható-e?

Az új eljárást Jakucs László geológus, a Békebarlang felfedezője javasolta. Az eljárás lényege abból állt, hogy a Felfedező-ágon keresztül hatalmas vastömböt cipeltek az új bejárat tervezett helyére, majd megfelelő mennyiségű villanydrótot tekercselve a tömbre, erős elektro-

mágnest állítottak elő. Az elektromágnest kívülről, a felszínről, gondosan szigetelt vezeték és kis benzinmotoros áramfejlesztő segítségével táplálták. Az ilyen módon előállított erős elektromágnes földalatti helyét a felszínen geofizikai úton, magnetométerrel keresték meg. Sajnos a környezetben lévő vastartalmú talaj (terra rossa) zavaró hatása olyan nagy volt, hogy csak az áram ki- illetve bekapcsolásánál fellépő mágneses lökést sikerült kimutatni, de az újszerű próbálkozás így is teljes sikerrel járt: szinte centiméternyi pontossággal sikerült kimutatni, hogy a felszín mely pontja alatt van a mágnes. Jakucs úttörő gondolata tehát helyesnek bizonyult és a gyakorlatban is jól bevált. Lehetséges, hogy az eljárást nemcsak a barlangkutatásban, hanem a bányászatban, mélyépítésnél és más területeken is fel lehet majd használni!

Ezután megkezdheték az új bejárat elkészítésének munkálatait. A terem mennyezetének alakulása miatt a táró a tervezett hossz után sem ért el a barlangba. Sokan már sikertelenségtől tartottak, de Jakucs nem hagyott fel a reménnyel és valóban: az utolsó három méteres szakasz befúrása után végrehajtott robbantás már a barlang belsejébe hatolt!

Azóta teljes szelvénnel elkészült az új bejárat, mely a Békebarlang megtekintését körülbelül másfél-két órával megrövidíti. A bejáratban igen erős a huzat: ez ellen — és az illetéktelen látogatók ellen is — erős vasajtó véd. Egyelőre azonban a barlangbajutás még mindig kényelmetlen, mert a levezető lépcsők még nem készültek el és a látogatók kénytelenek keskeny vaslétrán leereszkedni.

Tovább folyik a kutatás

A Békebarlang kutatása még koránt sincs befejezve: hiányzik még a barlang részletes felmérése, az alapos geológiai, morfológiai és biológiai vizsgálat. Még a barlang alsó szakasza sincs feltárva. 1952-ben Kincses Júlia, Muntyán István és Gráf Andrásné hatoltak legmélyebbre a barlangban: október 26-án a Búvárruhás-szifon alatt átúsztva, kb. 400 méterrel tovább jutottak, míg újabb szifonhoz nem értek, továbbhatolni azonban már nem volt

Készül a Békebarlang új bejárata

erejük. (Lásd: Jakucs László: A Békebarlang felfedezése, 59. oldal. Művelt Nép könyvkiadó, Budapest. 1953.)

Az ismeretlen szakasz felkeresése és újabb adatok beszerzésére csak 1953 november 8–9-én került sor. Kincses Júlia, Révész László és Margitics János társaságában kb. 28 óras túrán felfedezték a Békebarlang újabb szakaszát. Az új rész lényegesen különbözik a Békebarlang eddig feltárt részeinek jellegétől: aránylag kisvízű, könnyen járható. Benne helyenként hatalmas, százméteresnél is nagyobb, igen magas termek nyílnak, gyönyörű cseppkőképződményekkel. Néhol hatalmas omladékhegyek szorítják össze az utat. Különösen megkapó a sok cseppkő és a képződmények tökéletes tisztasága. Ezen az eddig ember nem járt szakaszon helyezkednek el a barlang legszebb részei és egy óriási, a Baradla-barlang Óriások-termét meghaladó méretű terem. A terem közepén hatalmas, többszörös ház nagyságú lezuhan szikla-tömb hever az agyagtalajba mélyen belefűrődve. A mennyezeten jól látható az óriási szikladarab egykori helye. Kincsesék munkája eredményeképpen a Békebarlang újabb 1.5 km-es szakasszal gyarapodott.

Van-e összeköttetés a két barlangrendszer között?

Kincsesék felfedezése után felvetődött az a gondolat, hogy vajon a Békebarlang újonnan felfedezett részei nincsenek-e valamiképpen összeköttetésben a Baradla-barlang már régóta ismert járataival? Mert ha igen, akkor a Baradla-Békebarlang rendszer kb. 35 km-es összhosszúságával a világ legnagyobb cseppkőbarlangja lenne! Ez a feltevés nem is látszott valószínűtlennek, mert a leírás alapján az új terem elhagyott barlangág is lehet, melyet valaha a Baradla és a Békebarlang patakja közösen alakított ki. Ebben az esetben a két barlang közötti összeköttetést valahol az Óriások terme táján, a nemrég felfedezett Meseország nevű résznél kell keresni.

A kutatással járó szinte emberfeletti nehézségek miatt azonban sokáig nem akadt senki, aki az új túrára vállalkozott volna. Hiszen az út nagyrészt combig, sőt helyenként nyakig érő vízben kell megtenni. És a víz ugyancsak hideg: kb. 9–10 fokos! Gumiruhával lehet ugyan védekezni a víz ellen, de helyenként még a hónaljig érő gumiruha sem nyújt elegendő védelmet. A gumiruha ezenkívül annyira akadályozza a mozgást, hogy abban az út csaknem kétszer annyi ideig tart. Sok barlangkutató a gumiruhánál célszerűbbnek tartja azt a megoldást, hogy fürdőruhában, alaposan bezsírozott testtel — az összes szükséges felszerelést vízmentes tarsolyba csomagolva — induljanak útra a kutatók. Az egyszerűbb, mondhatni

okvetlenül szükséges felszerelés a következőkből áll: tartalék gyufa, karbid, villanyzeblámpa, meleg ruha, fényképező felszerelés (gép, film, állvány, magnéziumpor, gyújtószalag stb.), kompassz, mérőszalag, geológus-kalapács, ledugózott formalinos kémcsövek az esetleges biológiai gyűjtéshez, elsősegélyfelszerelés, koffeintabletták, jegyzőkönyv, ceruza, denaturált szesz (melegedéshez), megfelelő mennyiségű tömény élelmiszer (szalonna, cukor), és nem utolsósorban valamilyen erős ital stb.

14 óras út úszóruhában

1953 december 30–31-én Holly Sándor, Holly Ferenc, Weress Kálmán, Turtsányi Sándor és Sárváry István fürdőruhás felfedezőtúrára indultak. Útjuk eléggé gyors volt, fürdőruhában az utat oda-vissza 14 óra alatt járták meg.

Beszámolójuk szerint a Baradla-Békebarlang összeköttetés jelenleg valószínűleg nincs meg, valaha azonban megvolt. A két barlang biológiája meglepő egyezések mellett valóban mutat olyan különbségeket, mely arra utal, hogy az egykor meglévő összeköttetés már a pleisztocén korban megszűnt. Erre az érdekes kérdésre a végleges választ azonban majd csak a barlang teljes felmérése adhatja meg.

Az újonnan felfedezett részek könnyebb megközelítése érdekében újabb bejárat készítése is szükséges. Ez nem lesz nagyon nehéz feladat, mert az omlásokban helyenként friss gallyak is találhatók és Hollyék megfigyelése szerint helyenként halk dübörgés is hallható: a felszín tehát közel van. Onnan származnak a gallyak. A dübörgést valószínűleg a közeli országúton közlekedő járművek okozzák.

»Kunyhó». A víz combig ér a parthoz közel

Még egy új barlang Jósvalfó mellett

A magyar barlangkutatás legújabb eredményeiről szólva meg kell említeni, hogy Jósvalfótól nem messze, Szelcepuszta közelében — egy frissen nyílt sziklaomlásba leereszkedve — új barlangot találtak. Jakucs László véleménye szerint az új rész valószínűleg a Tohonya-forrás patakjának barlangjával van összefüggésben. A barlangba — megfelelő felszerelés híján — még csak kb. 30 méterre sikerült leereszkedni. De a ledobott tárgyak még kb. 3 másodperc zuhanás után kavicsos talajra, azaz patakmederbe esnek.

A feltárt nyílástól a Tohonya-forrás több kilométer távolságban van. Lehetséges, hogy ez a felfedezés feleslegessé teszi a Tohonya-forrás kibontásával járó, már régóta folyó munkát és elősegíti ennek a régóta feltételezett, tágas barlangrendszernek feltárását! A kutatások eredményeiről adandó alkalommal majd beszámolunk.

Ereszkedés a Békebarlangba az új bejáraton

